

Wiad. entomol.	21 (4): 229-240	Poznań 2003
----------------	-----------------	-------------

Przezierniki (*Lepidoptera: Sesiidae*) Puszczy Kozienickiej *

The clearwing moths (*Lepidoptera: Sesiidae*) of Puszcza Kozienicka Forest

MAREK BĄKOWSKI¹, MAREK HOŁOWIŃSKI², MAREK MIŁKOWSKI³

¹Zakład Zoologii Systematycznej, UAM, ul. Fredry 10, 61-701 Poznań

²Macoszyn Mały 46, 22-235 Hańsk

³ul. Królowej Jadwigi 19 m.21, 26-600 Radom

ABSTRACT: Twenty two species of *Sesiidae* were recorded from Puszcza Kozienicka Forest in Central Poland. It makes 76% of all species of this family known from Poland.

KEY WORDS: *Lepidoptera*, *Sesiidae*, faunistics, Puszcza Kozienicka Forest, C Poland.

Wstęp

Znajomość rozmieszczenia motyli z rodziny przeziernikowatych (*Sesiidae*) w Polsce nadal jest słaba. W ostatnim czasie pojawiło się jednak kilka prac omawiających wyniki kompleksowych badań faunistycznych przezierników (BĄKOWSKI 1992, 1996; BĄKOWSKI, HOŁOWIŃSKI 1997; ŚLIWIŃSKI, KOWALCZYK 1995).

Niniejsza praca jest podsumowaniem badań terenowych, prowadzonych w latach 1999 – 2000 na obszarze Puszczy Kozienickiej.

Teren badań i metody

Puszcza Kozienicka jest dość dużym i jednocześnie mocno rozczłonkowanym kompleksem leśnym o powierzchni około 30000 ha, rozciągającym się w widłach rzek Radomki i Wisły. Puszcza położona jest częściowo na Równi-

* Druk pracy w 35% sfinansowany przez Zakład Zoologii Systematycznej UAM w Poznaniu.

nie Radomskiej (makroregion – Wzniesienia Południowomazowieckie), oraz w Kotlinie Kozienskiej i Dolinie Środkowej Wisły (makroregion – Nizina Środkowomazowiecka) (KONDRACKI 1994).

Najbardziej wartościowy przyrodniczo obszar znajduje się w granicach Kozienskiego Parku Krajobrazowego. W Puszczy przebiegają północno-wschodnie granice zwartych zasięgów drzew: jodły, jaworu, buka i prawdopodobnie cisa oraz modrzewia polskiego. Gatunki te mają związek ze zbiorowiskami leśnymi Polski południowej (ZARĘBA 1981).

Badania *Sesiidae* Puszczy Kozienskiej prowadzono głównie w granicach i otulinie Kozienskiego Parku Krajobrazowego. Przezierników i ich żerowisk szukano w zbiorowiskach leśnych, charakterystycznych dla tego terenu: w lasach o drzewostanach sosnowo-jodłowo-dębowych, borach sosnowych, borach jodłowych, grądach, borach mieszanych świeżych, borach mieszanych wilgotnych oraz w zbiorowiskach łągowych.

Penetrowano także tereny położone na skraju Puszczy, między innymi przylegające do miast: Radomia i Pionek. Zbadano środowiska silnie przekształcone przez działalność gospodarczą człowieka: piaskownie, przecinki pod liniami energetycznymi, obrzeża wysypisk śmieci, tereny przemysłowe oraz sąsiadujące ze szlakami komunikacyjnymi. Prace badawcze prowadzono także w sadach i ogrodach, które stanowią również odpowiedni biotop dla niektórych gatunków przezierników.

Przezierniki wykazywano na podstawie ich charakterystycznych żerowisk, stadiów preimaginalnych oraz imagines. Zastosowano również metodę połowu samców przezierników za pomocą syntetycznych feromonów płciowych (BAŁOWSKI 2001). W trakcie badań używano atraktantów wyprodukowanych w Research Institute for Plant Protection IPO–DLO (Wageningen, Holandia) oraz próbne serie feromonów, wyprodukowane w Lund University (Szwecja) i udostępnione przez dr N. RYRHOLMA – Uppsala University (Szwecja).

Wykaz gatunków

Pennisetia hylaeiformis (LASPEYRES, 1801)

- Radom - Las Kapturski (UTM: EB09), 12 III 1999, larwa w korzeniu maliny *Rubus idaeus* L., opuszczone żerowiska;
- Radom - Rajec Szlachecki (EB19), 8 VII 1999, 1 ♀ wyhodowana z larwy znalezionej w korzeniu *R. idaeus* w dniu 30 III 1999;
- Dąbrowa Kozłowska (EB19), 1 IV 1999, liczne żerowiska w korzeniach malin;
- Lesiów (EC10), 27 III 1999, larwa w korzeniu *R. idaeus*.

Sesia apiformis (CLERCK, 1759)

- Radom - Las Kapturski (EB09), 18 VI 1998, 1 ex., w trawie niedaleko pnia topoli *Populus* sp. z licznymi opuszczonymi żerowiskami;
- Pacyna (EB19), 1 IV 1999, liczne opuszczone żerowiska na topoli;
- Radom - Rajec Letnisko (EB19), 17 VI 2000, 1 ex., na pniu osiki *Populus tremula* L.;
- Cudnów (EB29), 15 VII 2000, kilka opuszczonych żerowisk w przydrożnych topolach;
- Folwark - Gzowice (EB29), 27 VI 1999, kilka opuszczonych żerowisk w pniach przydrożnych topól;
- Sucha (EB39), 15 VII 2000, kilka opuszczonych żerowisk w pniu topoli;
- Podgóra (EB39), 6 VIII 2000, opuszczone żerowisko w pniu przydrożnej topoli;
- Radom - Klwatka Szlachecka (EC00), 7 IV 1999, opuszczone żerowiska w szyi korzeniowej *P. tremula*;
- Radom - Wincetów (EC10), 6 III 1999, liczne opuszczone i zasiedlone żerowiska w szyjach korzeniowych *Salix acutifolia* WILLD., żerowiska opuszczone w pniu *Populus alba* L.; 28 V 1999, 1♂, z żerowiska w *S. acutifolia*, zebranego 5 V 1999;
- Wólka Lesiowska (EC10), 6 III 1999, opuszczone żerowiska w *P. tremula*;
- Jastrzębia (EC10), 1 VII 2000, 5 egzuzwii na ściętej topoli;
- Wólka Brzózka (EC21), 13 VI 1999, opuszczone żerowiska w pniu *Populus* sp.;
- Cecylówka (EC21), 1 VII 2000, egzuzwium, 10 opuszczonych żerowisk na topolach;
- Januszno (EC30), 1 VII 2000, opuszczone żerowisko w pniaku topoli;
- Pionki (EC30), 22 V 1999, liczne żerowiska na *Populus nigra* L., przy stacji kolejowej Pionki Zachodnie;
- Stanisławice (EC31), 18 VII 1999, kilka opuszczonych żerowisk w pniu *Populus* sp.;
- Świerże Górne (EC32), 16 V 1999, kilka opuszczonych żerowisk na mieszańcach topól.

Sesia melanocephala (DALMAN, 1816)

- Radom - Las Kapturski (EB09), 12 III 1999, 2 opuszczone żerowiska na *P. tremula*;
- Radom - Rajec Szlachecki (EB19), 13 IV 1999, 2 zasiedlone żerowiska na osikach;
- Radom - Klwatka Szlachecka (EC00), 7 IV 1999, larwa w osice;

- Wólka Lesiowska (EC10), 6 III 1999, liczne opuszczone żerowiska na *P. tremula*;
- Dąbrowa Jastrzębska (EC10), 27 III 1999, 2 larwy, opuszczone żerowisko w osice;
- Mąkosy Stare (EC20), 27 IV 1999, opuszczone żerowiska;
- okolice rez. „Załamanek” (EC20), 26 II 2000, opuszczone żerowiska;
- Stanisławów (EC21), 29 V 1999, liczne opuszczone i zasiedlone żerowiska w osikach.

Paranthrene tabaniformis (ROTTENBURG, 1775)

- Radom - Firlej (EB19), 6 III 1999, liczne żerowiska w pniu topoli;
- rez. „Jedlnia” (EB29), 17 VI 1999, 2♂♂, przylot do pułapki feromonowej;
- Wólka Lesiowska (EC10), 6 III 1999, żerowiska wokół martwicy pnia *P. tremula*;
- Lesiów (EC10), 13 VI 1999, 1♂ przyleciał do pułapki feromonowej; 8 VI 2000, 6 żerowisk (egzuwia) w gałęzi topoli kanadyjskiej;
- Mąkosy Stare (EC20), 27 IV 1999, zasiedlone żerowisko w gałęzi osiki;
- Lewaszówka (EC21), 8 VI 2000, 3 opuszczone żerowiska w pniaku topolowym;
- Żytkowice (EC30), 12 VI 1999, 2 egzuwia w cienkich pniach topól;
- Januszno (EC30), 1 VII 2000, opuszczone żerowiska w pniakach topolowych.

Paranthrene insolita (LE CERF, 1914)

- rez. „Jedlnia” (EB29), 17 VI 1999, 1♂ przylot do pułapki feromonowej ok. godz. 16³⁰;
- Lesiów (EC10), 9 VI 2000, 1♂ w pułapce feromonowej, skraj olsu nad rzeką Kozłówką,

P. insolita został niedawno stwierdzony w Polsce na Polesiu Lubelskim i Ponidziu (BĄKOWSKI, RYRHOLM w przygot.). Gatunek ten znany jest z rozrzuconych stanowisk w Europie i Azji Mniejszej. W Europie występuje głównie podgatunek *P. insolita polonica* SCHNAIDER, 1939 (ŠPATENKA, LAŠTŮVKA 1997). Biologia tego gatunku jest słabo poznana. Z nielicznych obserwacji wynika, że gąsienica żeruje w gałązkach dębu, często na znacznej wysokości, przez co pozyskanie żerowisk tego gatunku jest bardzo trudne. Najskuteczniejszą metodą odławiania tego przeziernika jest przywabianie samców przy pomocy syntetycznych feromonów płciowych.

Synanthedon scoliaeformis (BORKHAUSEN, 1789)

- okolice rez. „Ponty” (EC20), 22 V 1999, 1 ex. z poczwarki zebranej 27 IV 1999 w pniu brzozy *Betula pendula* ROTH.;
- rez. „Ciszek” (EC20), 13 VI 1999, opuszczone żerowiska w pniaku *Betula* sp.;
- rez. „Załamane” (EC20), 26 II 2000, opuszczone żerowisko w pniu ściętej brzozy.

Synanthedon mesiaeformis (HERRICH-SCHÄFFER, 1846)

- Rajec Poduchowny (EB19), 23 VI 2000, opuszczone żerowisko w pniu olchy *Alnus glutinosa* L., nad rzeką Pacynką;
- Radom - Młynek Janiszewski (EB19), 27 VI 1999, liczne żerowiska w pniu *A. glutinosa*;
- Linów (EB39) 6 VIII 2000, opuszczone żerowisko w pniu olchy;
- Radom - Wincentów (EC10), 6 III 1999, liczne żerowiska opuszczone i zasiedlone w pniu *A. glutinosa*; 21–24 V 1999, 2 exx., z żerowisk zebranych 5 V 1999;
- Owadów (EC10), 27 IV 1999, larwa, liczne opuszczone żerowiska w pniach *A. glutinosa*;
- Lesiów (EC10), 27 IV 1999, liczne opuszczone i zasiedlone żerowiska w pniach olch nad rzeką Pacynką; 13 VI 1999, 6♂♂ w pułapce feromonowej; 11 VI 2000, 2♂♂ w pułapce feromonowej;
- Stoki (EC20), 27 IV 1999, liczne żerowiska w pniach olch nad rzeką Leniwą;
- Przejazd (EC20), 7 VI 2000, 5♂♂, przylot do feromonu.

Gatunek podawany w Polsce z Polesia Lubelskiego, Roztocza (BUSZKO, HOŁOWIŃSKI 1994; BĄKOWSKI, HOŁOWIŃSKI 1998); Pojezierza Mazurskiego (BĄKOWSKI, SURMACKI 1995) i Spały koło Tomaszowa Mazowieckiego (J. KURZAWA, dane niepublikowane).

Synanthedon spheciformis ([DENIS et SCHIFFERMÜLLER], 1775)

- Patków (EB39), 17 VII 1999, zasiedlone żerowiska w odroślach brzoź, rosnących w sąsiedztwie torfowiska Okólny Ług;
- Radom - Wincentów (EC10), 6 III 1999, kilka żerowisk w młodych *Betula pendula*;
- Mąkosy Stare (EC20), 27 IV 1999, 3 zasiedlone żerowiska w odroślach *Alnus* sp.

Synanthedon stomoxyformis (HUBNER, 1790)

- Radom - Klwatka Szlachecka (EB09), 23–24 V 1999, 2♂♂ 2♀♀, z 6 żerowisk zebranych 14 V 1999 na kruszynach *Frangula alnus* MILL., rosnących na wydmie; 14 V 2000, 2♂♂ 2♀♀, z 5 poczwerek zebranych 13 V 2000;
- Patków (EB39) 17 VII 1999, opuszczone żerowiska na kruszynie – wydma nad torfowiskiem Okólny Ług;
- Radom - Wincentów (EC10), 6 III 1999, żerowiska na *F. alnus* na wydmie oraz w przecince pod linią energetyczną; 19 V 1999, 1♀ ex pupa, z 2 żerowisk zebranych 5 V 1999;
- Lesiów (EC10), 27 III 1999, liczne żerowiska na kruszynie, 4 kokony zebrano do hodowli – spasożytowane; 13 VI 1999, 5♂♂, przylot do feromonu;
- okolice rez. „Ciszek” (EC20), 13 VI 1999, opuszczone żerowiska na kruszynie.

Gatunek do niedawna uważany w Polsce za bardzo rzadki (SCHNAIDER i in. 1961). W ostatnim czasie podawany z wielu stanowisk na Wyżynie Lubelskiej, w Małopolsce oraz na Wyżynie Łódzkiej (BAŁKOWSKI 1998d).

Synanthedon culiciformis (LINNAEUS, 1758)

- Radom - Rajec Letnisko (EB19), 19 VII 2000, 6 zasiedlonych żerowisk w pniaku brzożowym;
- Patków (EB39), 17 VII 1999, opuszczone żerowiska w pniakach brzoż, rosnących w sąsiedztwie torfowiska Okólny Ług;
- Radom - Wincentów (EC10), 6 III 1999, żerowisko w pniaku *B. pendula*;
- Augustów (EC30), 4 XI 2000, zasiedlone żerowiska w 3 pniakach brzożowych;
- Świerże Górne (EC32), 25 VII 1999, żerowiska w pniakach brzoż pod linią energetyczną.

Synanthedon formicaeformis (ESPER, 1783)

- Radom - Rajec Letnisko (EB19), VII 2000, kilka żerowisk w wierzbach *Salix* sp., nad rzeką Pacynką;
- Radom - Wincentów (EC10), 6 III 1999, żerowiska w gałęziach *Salix caprea* L.;
- Lesiów (EC10), 13 VI 1999, 4♂♂ w pułapce feromonowej, w sąsiedztwie zarośli wierzbowych nad rzeką Pacynką.

Synanthedon flaviventris (STAUDINGER, 1883)

- Przejazd (EC21), 13 VI 1999, 3 żerowiska, 1 gąsienica w gałązkach *Salix aurita* L. rosnącej przy szosie.

Gatunek podawany z Polski z rozrzuconych stanowisk na Pomorzu Zachodnim, Śląsku, w Bieszczadach, Wielkopolsce i na Polesiu Lubelskim (BAKOWSKI 1998c). Z Polski centralnej stwierdzony tylko na Ponidziu (KOSTROWICKI 1953).

Synanthedon myopaeformis (BORKHAUSEN, 1789)

- Radom - Las Kapturski (EB09), 30 V 1999, 1 ex., z poczwarki w pniu *Sorbus aucuparia* L. – zebrano 4 V 1999; żerowiska w pniu *Malus silvestris* MILL.;
- Radom - Wincentów (EC10), 6 III 1999, zasiedlone i opuszczone żerowiska w *Malus* sp. oraz w *S. aucuparia*;
- Lesiów (EC10), 27 III 1999, żerowiska, larwa w pniu *S. aucuparia*; 11 VI 2000, 1♂, przylot do feromonu;
- Mąkosy Stare (EC20), 3 V 2000, 1 ex. , z poczwarki zebranej 3 IV 1999 w pniu *S. aucuparia*.

Synanthedon vespiformis (LINNAEUS, 1761)

- Radom - Las Kapturski (EB09), 12 III 1999, 2 egzuwia i liczne żerowiska w rakowatościach na pniach *Quercus robur* L.; 14 VI 1999, 1♂, przylot do feromonu – ok. godz. 16⁰⁰; 26 VI 1999, 1♂ wyhodowany z larwy zebranej w rakowatości dębu, 23 V 2000;
- Dąbrowa Kozłowska (EB19), 16 VI 1999, 1♂, przylot do feromonu – ok. godz. 17⁰⁰;
- Groszowice (EB19), 2 VIII 2000, egzuwium, larwa w pniu dębu;
- rez. „Jedlnia” (EB29), 17 VI 1999, 1♂ w pułapce feromonowej;
- Stanisławice (EC31), 1 VII 2000, poczwarka, żerowiska w rakowatości *Q. robur*.

Synanthedon conopiformis (ESPER, 1782)

- rez. „Jedlnia” (EB29), 17 VI 1999, 11♂♂ w pułapce feromonowej;
- rez. „Ciszek” (EC20), 13 VI 1999, 13♂♂ w pułapce feromonowej;
- Przejazd (EC20), 26 II 2000, 5♂♂ 3♀♀ wyhodowane z pobranych żerowisk, wylot motyli 25 III – 10 IV 2000; zasiedlone żerowiska w ściętych pniach starych dębów *Q. robur*;

– Przejazd II (EC30), 9 VI 2000, 20♂♂ w pułapkach feromonowych.

S. conopiformis dotychczas był podawany w Polsce z pojedynczych okazów ze Śląska, Pomorza Zachodniego, Wyżyny Łódzkiej, Podlasia, Poniżnia i Wielkopolski (BĄKOWSKI 1998b).

Synanthedon tipuliformis (CLERCK, 1759)

- Radom - Las Kapturski (EB09), 14 VII 2000, opuszczone żerowiska na *Ribes* sp.;
- Radom - Rajec Szlachecki (EB19), 30 III 1999, opuszczone i zasiedlone żerowiska na *Ribes* sp. w sadzie;
- Radom - Michałów (EB19), 2 VII 2000, 1 ex., na kwiatach *Barbarea vulgaris* R. BR., przy żywopłocie z *Ribes alpinum* L.;
- Radom - Wincentów (EC10), 6 III 1999, żerowiska na *Ribes* sp., w sadzie;
- Jastrzębia (EC10), 27 III 1999, martwa larwa, kilka żerowisk w *Ribes* sp., na brzegu rzeki Radomki; 22 VII 2000, 1 ex., na roślinie zielnej – podmokła łąka;
- Lesiów (EC10), 13 VI 1999, 4♂♂ w pułapce feromonowej;
- Januszno (EC30), 1 VII 2000, opuszczone żerowiska na plantacji *Ribes nigrum* L.

Synanthedon loranthe (KRÁLIČEK, 1966)

- Jastrzębia (EC10), 13 VI 1999, 2 martwe larwy w jemioli *Viscum album* ssp. *austriacum* (WIESB.) VOLLM, odciętej od konara sosny pospolitej *Pinus silvestris* L. na zrębie sosnowym.

S. loranthe został odnotowany w Polsce tylko z Puszczy Kozienickiej. Wcześniej żerowiska tego przeziernika zebrano w Puszczy Kozienickiej w Augustowie (EC30) i w okolicach rezerwatu „Ciszek” (EC20) (HOŁOWIŃSKI, MIŁKOWSKI 1999).

Cykl rozwojowy *S. loranthe* odbywa się głównie w koronach drzew, na jemiolach rosnących na gałęziach – głównie sosen. Żerowiska oraz postacie dorosłe motyla są trudne do zaobserwowania oraz pozyskania. Jedną ze skuteczniejszych metod stwierdzenia tego przeziernika jest przegląd drzew ścinianych przy pracach zrębowych.

Synanthedon cephiiformis (OCHSENHEIMER, 1808)

- okolice rez. „Ponty” (EC20), 14 VI 1999, 1♂ 3♀♀, z żerowisk zebranych 27 IV 1999 w rakowatości jodły *Abies alba* MILL.; 3 VII 1999, 1♂, z żerowiska na jodle zebranego 13 VI 1999;

- okolice rez. „Zagożdżon” (EC31), 7 VI 1999, 1♂, z żerowiska na jodle zebranego 29 V 1999; 2 exx. wyhodowano z żerowisk zebranych na jodle 8 VI 2000.

Bembecia ichneumoniformis ([DENIS et SCHIFFERMÜLLER], 1775)

- Radom - Las Kapturski (EB09), 16 VII 1999, 1♀ ex pupa, z żerowiska na *Lotus corniculatus* L., zebranego 27 VI 1999 na ugorze pod lasem; 17 VII 1999, 2♂♂, przylot do feromonu;
- Radom - Nowa Wola Gołębiowska (EB19), 14 VII 1999, poczwarka i liczne żerowiska na *L. corniculatus*, na boczniczy kolejowej (teren Elektrociepłowni Radom); 30 VII, 3 VIII, 9 VIII, 10 VIII 1999, obserwowano liczny przylot ♂♂ do feromonu (w godz. 11⁰⁰ – 13⁰⁰); 3 VIII 2000, 1♀, na drodze przez silnie zurbanizowany teren Elektrociepłowni Radom;
- Radom - Gołębiów (EB19), 25 VII 1999, 1♀ ex pupa, z żerowiska w *L. corniculatus* rosnącego w miale na obrzeżu hałdy węgla – teren Ciepłowni Północ;
- Radom - Wincentów (EC10), 4 VIII 1999, 1♀ ex pupa, z żerowiska w *L. corniculatus* – mocno zdegradowany teren w sąsiedztwie miejskiego wysypiska śmieci;
- Żytkowice (EC30), 12 VI 1999, kilka żerowisk na *L. corniculatus*;
- Januszno (EC30), 17 VII 1999 – 2♂♂, 1 VII 2000 – 3♂♂, do feromonu, na nasypie kolejowym;
- Maciejowice (EC31), 18 VII 1999, egzuwium w korzeniu *L. corniculatus*.

Synansphecya muscaeformis (ESPER, 1783)

- Radom - Las Kapturski (EB09), 17 VII, 19 VII, 20 VII 1999, 5♂♂ 2♀♀ na kwiatkach zawciągu *Armeria elongata* (HOFFM.), ponadto liczne żerowiska, z których wyhodowano 1♂ 2♀♀;
- Siczki (EB29), 8 VIII 1999, gąsienica na *A. elongata* – ugór nad rzeką Pacynką;
- Wsola (EC00), 2 X 1999, gąsienica na zawciągu, w sąsiedztwie stawów hodowlanych;
- Owadów (EC10), 29 VII 1999, 1♀ ex larva, z 4 żerowisk zebranych 19 VI 1999 – ugór nad rzeką Mleczną,
- Radom - Wincentów (EC10), 14 VII 1999, larwa na *A. elongata*, opuszczone żerowiska;
- Jastrzębia (EC10), 30 VI 2000, zeszłoroczne żerowiska;
- Marianów (EC21), 30 VI 2000, egzuwium, opuszczone żerowiska na *A. elongata*;

- Wólka Brzózka (EC21), 13 VI 1999, żerowiska opuszczone i zasiedlone na zawciągu – na brzegu rzeki Radomki;
- Januszno (EC30), 1 VII 2000, 4 larwy, liczne opuszczone żerowiska.
Gatunek podawany z Polski z Pomorza Zachodniego, Wielkopolski, Śląska i Wyżyny Łódzkiej (BAŁKOWSKI 2000).

Chamasphacia leucopsiformis (ESPER, 1800)

- Radom - Krzewień (EC10), 19 VIII 1999, 1 ♀ ex larva, z kilku żerowisk na wilczomleczu *Euphorbia cyparissias* L., zebranych 17 VII 1999 – ugór przy nasypie kolejowym; 25 VIII 1999, 1 ♂ na *E. cyparissias* – godz. 16³⁰; 28 VIII 1999, 2 ♂♂ 3 ♀♀, na *E. cyparissias* – godz. 9⁴⁰ – 12⁰⁰;
- Żytkowice (EC30), 15 VIII 1999, 1 ♀ ex larva, z żerowisk na *E. cyparissias*, zebranych 12 VI 1999 przy torach kolejowych;
- Januszno (EC30), 17 VII 1999, kilka żerowisk; 1 VII 2000, 2 zasiedlone żerowiska na *E. cyparissias*;
- Maciejowice (EC31), 18 VII 1999, poczwarka na *E. cyparissias*.
Ch. leucopsiformis odławiany był w Polsce na pojedynczych stanowiskach w Wielkopolsce, Małopolsce i na Wyżynie Łódzkiej (BAŁKOWSKI 1998a).

Chamasphacia empiformis (ESPER, 1783)

- Radom - Las Kapturski (EB09), 17 VII 1999, 2 ♂♂, przylot do feromonu – ugór pod lasem;
- Groszowice (EB19), 2 VIII 2000, larwa w *E. cyparissias* przy torach kolejowych;
- Antoniówka (EB19), 16 IX 2000, 3 zasiedlone żerowiska w *E. cyparissias*, na skraju lasu;
- Jastrzębia (EC10), 13 VI 1999, 3 ♂♂, przylot do feromonu;
- Radom - Wincentów (EC10), 15 VI 1999, 4 ♂♂, przylot do feromonu o godz. 16⁰⁰ (przed burzą), kilka żerowisk na *E. cyparissias*;
- Radom - Krzewień (EC10), 16–17 VII 1999, 3 ♂♂, do feromonu; 23 VI 2000, 4 ♂♂, przylot do feromonu – przy nasypie kolejowym;
- okolice rez. „Ciszek” (EC20), 29 VI 1998, 1 ♂, na *E. cyparissias*, przy drodze leśnej;
- Huta (EC20), 3 VI 2000, 7 ♂♂, przylot do feromonu;
- Przejazd (szkółka) (EC20), 7 VI 2000, 1 ex., na *E. cyparissias*;
- Pionki (EC30), 17 VII 1999, 8 ♂♂, przylot do feromonu – przy torach kolejowych;
- Januszno (EC30), 17 VII 1999, 20 ♂♂; 1 VII 2000, 10 ♂♂, przylot do feromonu – nasyp kolejowy;
- Maciejowice (EC31), 25 VII 1999, 1 ♂, przylot do feromonu – ugór pod lasem.

Wyniki

Na badanym obszarze w trakcie dwóch lat badań terenowych, stwierdzono 22 gatunki *Sesiidae*. Stanowi to 76% krajowych gatunków przezierników. Wszystkie gatunki odnotowano w granicach Koziennickiego Parku Krajobrazowego. Wśród odłowionych przezierników, grupę dominującą stanowią gatunki ksylofagiczne, w szczególności z rodzaju *Synanthedon*. Wiąże się to z dużym zalesieniem badanego obszaru, jak również z unikatowym charakterem zespołów leśnych Puszczy. Do najciekawszych stwierdzonych gatunków zaliczyć można: *Paranthrene insolita* i *Synanthedon loranthei*, które zostały niedawno odnotowane z obszaru Polski. Z innych interesujących gatunków, należy wymienić: *Synanthedon mesiaeformis*, *S. flaviventris*, *S. conopiformis*, *S. cephiiformis*. *Synansphecchia muscaeformis* i *Chamaesphecchia leucopsiformis* dotychczas sporadycznie podawane z Polski centralnej.

Reasumując, wysoki w skali kraju, udział gatunkowy *Sesiidae*, potwierdza bogactwo przyrodnicze Puszczy Koziennickiej a w szczególności Koziennickiego Parku Krajobrazowego.

SUMMARY

The paper presents some results of faunistic research carried out during 1999 – 2000 on *Sesiidae* (*Lepidoptera*) in Puszcza Koziennicka Forest (Central Poland). During the study twenty two species of *Sesiidae* were recorded, basing on collected preimaginal stages, chrysalids and feeding traces. The most of adults were caught with the use of synthetic sex pheromones.

The most of the recorded species are xylophagous, eg. from the genus *Synanthedon*. This fact is probably connected with a considerable forest cover of the investigated area.

The most interesting species recorded during the studies were: *Paranthrene insolita*, *Synanthedon loranthei*, *S. mesiaeformis*, *S. stomoxyformis*, *S. flaviventris*, *Chamaesphecchia leucopsiformis*.

PIŚMIENNICTWO

- BAKOWSKI M. 1992: Przezierniki (*Lepidoptera*, *Sesiidae*) miasta Poznania i okolic. Wiad. entomol., **11** (3): 169-173.
- BAKOWSKI M. 1996: Przezierniki (*Lepidoptera*, *Sesiidae*) zbiorowisk kserotermicznych krainy Miechowsko-Sandomierskiej. Wiad. entomol., **15** (1): 43-50.
- BAKOWSKI M. 1998a: Uwagi o biologii i rozmieszczeniu *Chamaesphecchia leucopsiformis* (ESPER, 1800) (*Lepidoptera*, *Sesiidae*) w Polsce. Bad. fizjogr. Pol. zach., ser. C, **45**: 41-44.
- BAKOWSKI M. 1998b: Zastosowanie pułapek feromonowych w badaniach rozmieszczenia *Synanthedon conopiformis* (ESPER, 1782) (*Lepidoptera*, *Sesiidae*) w Polsce. Przegl. przyr., **9** (3): 8-11.

- BAŁOWSKI M. 1998c: Uwagi o biologii i rozmieszczeniu *Synanthedon flaviventris* (STAUDINGER, 1883) (*Lepidoptera, Sesiidae*) w Polsce. Przgl. przyr., **9** (3): 11-14.
- BAŁOWSKI M. 1998d: Distribution of selected clearwing moths species (*Lepidoptera, Sesiidae*) in Poland. XIth European Congress of Lepidopterology, Programme and Abstracts. Malle, Belgie: 25.
- BAŁOWSKI M. 2000: Distribution of *Synansphecchia triannuliformis* (FREYER, 1845) and *S. muscaeformis* (ESPER, 1783) in Poland. XIIth European Congress of Lepidopterology, Programme and Abstracts. Białowieża, Poland: 18.
- BAŁOWSKI M. 2001: Zastosowanie atraktantów płciowych w badaniach faunistycznych przezierników (*Lepidoptera: Sesiidae*). Wiad. entomol., **20** (3-4): 165-170.
- BAŁOWSKI M., SURMACKI A. 1995: Nowe stanowisko *Synanthedon mesiaeformis* (HERRICH-SCHAEFFER, 1846) (*Lepidoptera, Sesiidae*) w Polsce. Wiad. entomol., **14** (1): 60.
- BAŁOWSKI M., HOŁOWIŃSKI M. 1997: Przezierniki (*Lepidoptera, Sesiidae*) południowo-wschodniej części Polesia Lubelskiego. Wiad. entomol., **16** (2): 107-114.
- BUSZKO J., HOŁOWIŃSKI M. 1994: O występowaniu *Aegeria mesiaeformis* (HERRICH-SCHAEFFER, 1846) (*Lepidoptera, Sesiidae*) w Polsce. Wiad. entomol., **13** (2): 121-123.
- HOŁOWIŃSKI, M. MIŁKOWSKI M. 1999: *Synanthedon loranthi* (KRÁLIČEK, 1966), nowy dla Polski gatunek przeziernika (*Lepidoptera: Sesiidae*) Wiad. entomol., **18** (2): 99-102.
- KONDRACKI J. 1994: Geografia Polski. Mezoregiony fizyczno-geograficzne. Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa. 340 ss.
- KOSTROWICKI S. 1953: Studia nad fauną motyli wzgórz kserotermicznych nad dolną Nidą. Fragm. faun. Mus. zool. pol., **6**: 263-447.
- SCHNAIDER J., SCHNAIDER J., SCHNAIDER Z. 1961: Motyle – *Lepidoptera*, Przezierniki – *Aegeriidae*. Klucze do oznaczania owadów Polski, Warszawa, XXVII, **37**: 1-42.
- ŚLIWIŃSKI Z., KOWALCZYK J. K. 1995. Przezierniki (*Lepidoptera, Sesiidae*) Wyżyny Łódzkiej. Wiad. entomol., **14** (4): 231-236.
- ŠPATENKA Z., LAŠTŮVKA Z. 1997: Zur Verbreitung und Variabilität von *Paranthrene insolita* LE CERF, 1914 (*Lepidoptera, Sesiidae*). Nachr. Entomol. Ver. Apollo, (N. F.), **18** (1): 13.
- ZARĘBA R. 1986: Puszcze, bory i lasy Polski. PWRiL, Warszawa. 204 ss.